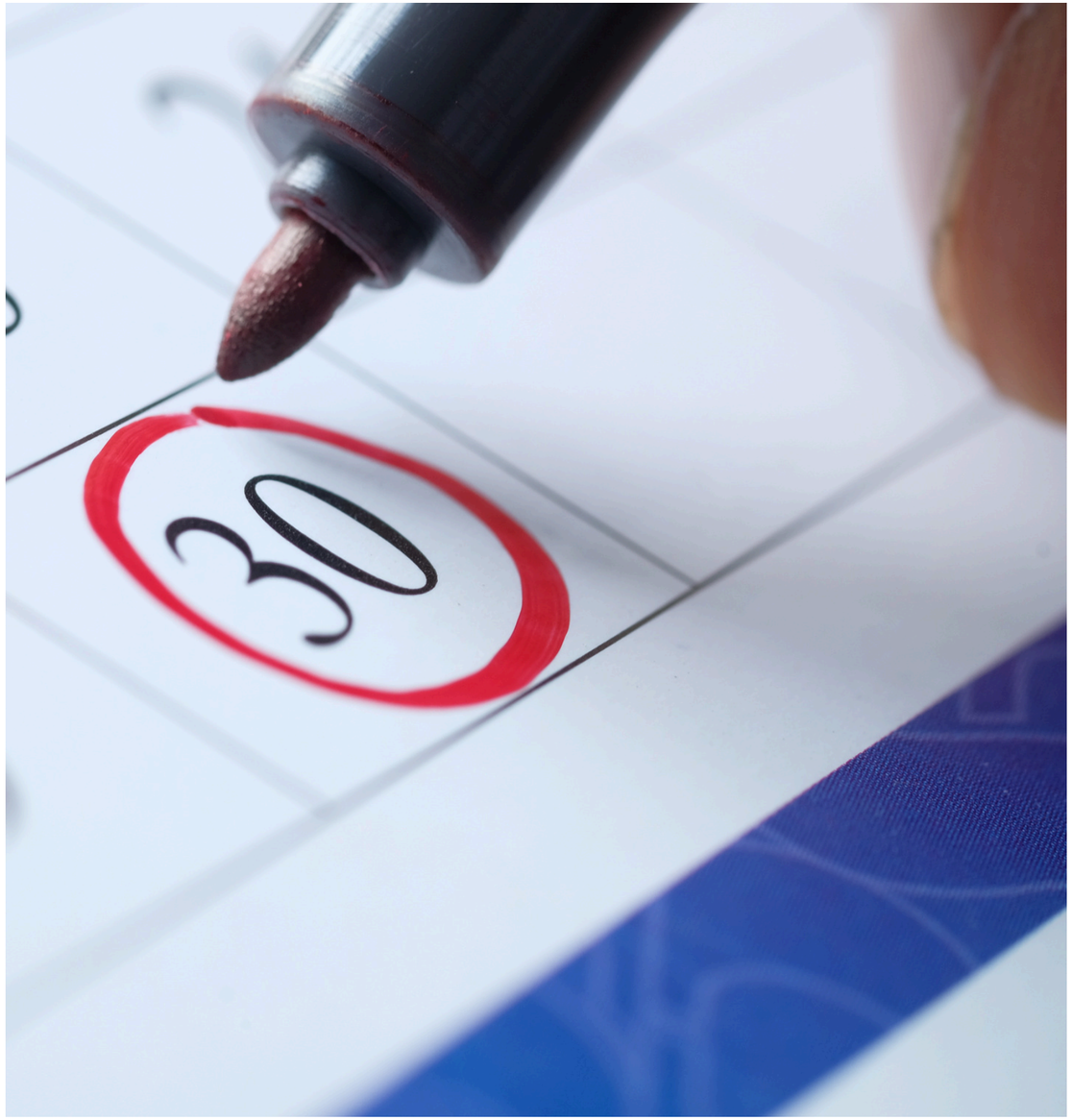
21.10.2026

Současné problémy post/moderní společnosti

Barbora Procházková

Náhrada za 30.9.

Atestace

- Paper + prezentace: 40%
- Závěrečný test: 30%
- Aktivní účast na přednáškách i seminářích: 30%

Prezentace návrhu diplomové práce

Délka prezentace: cca 15 minut.

Každý student/ka představí svůj dosavadní záměr diplomové práce.

Prezentace by měla obsahovat zejména:

- představení tématu a zdůvodnění jeho výběru,
- vymezení problému, kterému se bude práce věnovat,
- předběžný cíl práce a případné výzkumné otázky,
- dosavadní úvahy o teoretických východiscích a způsobu zpracování práce,
- případné nejasnosti a otázky k další diskusi.

Součástí prezentace bude alespoň jeden slide, ve kterém se student/ka pokusí propojit své téma s některým z problémů současné post/moderní společnosti probíraných v kurzu.

Paper = projekt diplomové práce

Rozsah: minimálně 5 normostran.

Termín odevzdání: 20. 12.

Cílem je podrobněji představit a rozpracovat dosavadní záměr diplomové práce.

Paper by měl obsahovat zejména:

- představení tématu a zdůvodnění jeho výběru,
- vymezení problému a vysvětlení, proč je důležité se jím zabývat,
- nastínění perspektivy, ze které chce student/ka téma zkoumat,
- předběžný cíl práce a případné výzkumné otázky,
- základní teoretická východiska a koncepty, o které by se práce mohla opírat,
- předběžnou představu o způsobu zpracování práce (např. možný metodologický přístup).
- Práce musí vycházet z minimálně 5 odborných zdrojů, na které bude v textu řádně odkazováno. Součástí práce bude seznam použité literatury.

Čemu jste se věnovali na minulých setkáních?

Co si představíte pod pojmy moderní a postmoderní doba?

Datování modernity a postmodernity

Modernita

- Počátek: 17.–18. století (osvícenství, vědecká revoluce).
- Rozvoj: 19. století (průmyslová revoluce, urbanizace, vznik moderních národních států).
- Vrchol: 19. až první polovina 20. století.

Postmodernita

- Počátek: přibližně 60.–70. léta 20. století.
- Rozvoj: 80.–90. léta 20. století.

Jaká jsou specifika dnešní postmoderní doby?

- Diskutujte ve dvojicích na základě své vlastní zkušenosti.
- Pokuste se identifikovat alespoň 3 specifika.

Současná západní společnost – postmodernita

- **Pluralita hodnot a životních stylů** – neexistuje jediný všeobecně přijímaný způsob, jak správně žít. Roste rozmanitost identit, přesvědčení a životních cest.
- **Důraz na jednotlivce** – osobní svoboda, autonomie, autenticita a seberealizace získávají významné postavení ve společnosti.
- **Proměna sociálních vazeb** – tradiční komunity a kolektivní identity ztrácejí část svého vlivu, sociální vztahy jsou flexibilnější a proměnlivější.
- **Konzumní a digitální společnost** – identita se stále více utváří prostřednictvím spotřeby, médií, technologií a sebeprezentace.
- **Nejistota a reflexivita** – jednotlivci čelí množství možností, ale také nutnosti neustále přehodnocovat své volby a přizpůsobovat se společenským změnám.

Individualizace současné společnosti: mezi soukromým a politickým

Individualizace

Individualizace je proces, při kterém se jedinec postupně vyvazuje z tradičních sociálních vazeb, rolí a kolektivních identit a získává větší svobodu rozhodovat o svém životě, ale zároveň za něj nese větší odpovědnost.

- **Oslabování tradičních struktur**
- **Větší svoboda rozhodování**
- **Vytváření vlastní identity**
- **Větší osobní odpovědnost**
- **Oslabování jistot a větší nejistota**

Individualizace v pozdně moderní společnosti

Ulrich Beck - Riziková společnost

- **Vynucená individualizace** – člověk musí sám utvářet svou identitu a životní dráhu. Nejde pouze o široké možnosti volby, ale také o nutnost neustále rozhodovat.
- **Paradox individualizace** – jedinec se osvobozuje od tradičních struktur, ale zároveň se stává závislejším na trhu práce, vzdělávacím systému a dalších institucích.
- **Individualizace rizik** – společensky podmíněné problémy (nezaměstnanost, chudoba, nejistota) jsou stále více vnímány jako osobní selhání jednotlivce.
- **Proměna politické participace** – politické jednání se neomezuje pouze na tradiční instituce, ale proniká do každodenního života.

Individualizace v reflexivní modernitě

Anthony Giddens – Reflexivní modernita

- **Reflexivita** – člověk neustále přehodnocuje svá rozhodnutí na základě nových informací, zkušeností a expertního vědění.
- **Reflexivní projekt vlastního já** – identita není předem daná, ale člověk ji musí neustále vytvářet, přehodnocovat a utvářet prostřednictvím vlastních rozhodnutí.
- **Individualizace životních drah** – jednotlivci si sami volí způsob života, vztahy, hodnoty a životní cíle.

Individualizace: mezi soukromým a politickým

Anthony Giddens – Reflexivní modernita

- **Politizace soukromé sféry** – témata dříve považovaná za soukromá (sexualita, rodinné vztahy, genderové role či životní styl) se stávají předmětem veřejných a politických debat.
- **Proměna politických konfliktů** – vedle tradičních otázek získávají význam konflikty týkající se identity, autonomie a kvality života.
- **Propojení osobního a politického** – individuální rozhodnutí o vlastním životě jsou ovlivňována širšími společenskými a politickými podmínkami.

Politické důsledky individualizace

Zygmunt Bauman – Tekutá modernita

- **Tekutá modernita** – společnost se vyznačuje neustálými změnami, nejistotou a oslabováním stabilních sociálních struktur a vztahů.
- **Privatizace veřejných problémů** – společenské problémy se přesouvají do soukromé sféry a jednotlivci jsou nuceni hledat individuální řešení.
- **Oslabování kolektivního jednání** – individualizace a nejistota ztěžují vytváření dlouhodobé solidarity a společných politických cílů.
- **Oddělení moci a politiky** – ekonomická moc působí globálně, zatímco politické instituce zůstávají převážně národní, což omezuje jejich schopnost řešit problémy jednotlivců.

Individualizace mezi soukromým a politickým

Richard Sennett

- **Kultura intimity** – autenticita, emoce a osobní identita se stávají hlavními hodnotami, podle kterých lidé posuzují sebe i ostatní.
- **Personalizace politiky** – pozornost se přesouvá od politických programů a veřejných zájmů k osobnosti, charakteru a soukromému životu politiků.
- **Politika autenticity** – politici jsou stále více hodnoceni podle toho, zda působí upřímně, přirozeně a důvěryhodně, nikoliv pouze podle svých politických rozhodnutí.
- **Oslabování občanského života** – důraz na intimitu a individualitu může oslabovat schopnost spolupracovat s druhými na základě společných veřejných zájmů.

Jak individualizace proměňuje náš vztah k politice?

Možné podotázky:

- Můžeme politiku ovlivňovat i svými každodenními rozhodnutími?
- Rozhodují se dnes lidé ve volbách více podle osobnosti politika, nebo podle jeho programu?
- Měli bychom problémy, jako je nezaměstnanost nebo nedostupné bydlení, řešit sami, nebo by za jejich řešení měl nést odpovědnost také stát?
- Jak sociální sítě změnily způsob, jakým se lidé zajímají o politiku a zapojují se do ní?

Aktivita: Moje diplomová práce – první úvahy

1. **Jakému tématu bych se chtěl/a ve své diplomové práci věnovat?** Pokud zatím nemáte konkrétní téma, napište, jaká oblast nebo společenský problém vás zajímá.

2. **Proč jsem si vybral/a právě toto téma?** Co vás na něm zajímá? Proč vám připadá důležité nebo aktuální?

3. **Co konkrétně bych chtěl/a o tomto tématu zjistit?** Zkuste se zamyslet nad tím, na co byste se chtěli ve své práci zaměřit.

4. **Jak bych mohl/a své téma zkoumat?** Například s kým byste mohli mluvit, co byste mohli sledovat, analyzovat nebo porovnávat?

5. **Jak moje téma souvisí s problémy současné společnosti?** Zkuste najít alespoň jednu souvislost s tématy, kterým se věnujeme v našem kurzu.